

Atıfta Bulunmak İçin / Cite This Paper: Fişne, M. ve Bardakçı, S. (2019). "Taraftarların Bakış Açısıyla Türk Futbolunda Yabancı Oyuncu Sınırlamasına Yönelik Bir Araştırma", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1): 541-565
Geliş Tarihi / Received Date: 11.11.2018 **Kabul Tarihi / Accepted Date:** 10.12.2018

Araştırma Makalesi

TARAFTARLARIN BAKIŞ AÇISIYLA TÜRK FUTBOLUNDA YABANCI OYUNCU SINIRLAMASINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Mücahit FİŞNE

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
mfişne@cumhuriyet.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3964-874X

Dr. Öğr. Üyesi Sait BARDAKÇI

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
sbardakci@cumhuriyet.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-3720-5029

Öz

Bu araştırmanın amacı, son yıllarda ülkemizde sıklıkla tartışılan ve günümüzde de hala tartışılmakta olan futbolda yabancı oyuncu sınırlamasına yönelik Türk futbol taraftarlarının görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaçla araştırmacılar tarafından hazırlanan ve 23 sorudan oluşan anket formu toplam 1212 taraftara uygulanmış ve araştırmanın verileri elde edilmiştir. Bu şekilde elde edilen taraftar görüşlerinin analizinde istatistiksel yöntem olarak frekans tabloları, çapraz tablolar ve ki-kare bağımsızlık testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre taraftarların %49,5'i Türk futbolunda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına karşı çıkmakta ve yabancı oyuncu sayısının sınırsız olması gerektiğini belirtmektedirler. Diğer taraftan taraftarların %41,5'i yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasını desteklerken, %9'u ise kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasını destekleyen taraftarların en çok önerdiği yabancı oyuncu sayısı sırasıyla 5 ve 6 oyuncu olarak belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca yabancı oyuncu sınırlandırmasının çeşitli yönlerden doğuracağı sonuçlara yönelik taraftar görüşlerine de ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Ortaya koyduğu bulgularıyla araştırmanın, yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması konusuna yönelik Türk futbol kamuoyuna önemli bilgiler sunduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Yabancı Oyuncu Sınırlaması, Yabancı Futbolcular, Türk Taraftarlar.

A RESEARCH ON FOREIGN PLAYER LIMITATION IN THE TURKISH FOOTBALL WITH THE OVERVIEW OF THE FANS

Abstract

The aim of this study is to reveal the perspectives of Turkish football fans for the foreign player limitation in football, which is frequently discussed in our country in recent years and is still being debated today. For this purpose, the questionnaire form consisting of 23 questions and prepared by the researchers has been applied to 1212 fans and the research data has been obtained. Frequency tables, cross tables and chi-square independence test were used as statistical methods in the analysis of the views of the fans. According to the findings, 49.5% of the fans oppose the limitation of the number of foreign players in Turkish football and they say that the number of foreign players must be unlimited. On the other hand, 41.5% of the fans supported the limitation of the number of foreign players and 9% stated that they were undecided. Moreover, the number of foreign players most recommended by the fans is

determined as 5 and 6 players, respectively. In the study, the views of the fans regarding the consequences of the foreign player limitation in various aspects are also included in detail. It is thought that with its all findings, the research provides important information to the Turkish football community about the limitation of the number of foreign players.

Keywords: Football, Foreign Player Limitation, Foreign Football Players, Turkish Fans.

1. GİRİŞ

Sporcuların, oynadıkları ülkenin vatandaşı olmamaları durumunda o ülkede sahip oldukları statüye yabancı oyuncu statüsü, ülkelerin spor federasyonları tarafından yabancı oyuncu statüsüne sahip oyuncuların takımlardaki sayılarına kısıtlama getirilmesine ise yabancı oyuncu sınırlaması denilmektedir.

Futbolda yabancı oyuncu sınırlamaları İngiltere, Almanya, İtalya, İspanya ve Fransa gibi futbolun önde gelen ülkeleri başta olmak üzere birçok farklı ülkede farklı şekillerde uygulanmaktadır. Ülkemizde de yabancı oyuncu sınırlaması 1951 yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır. Ancak o tarihten bugüne kadar uygulamayla ilgili sürekli tartışmalar yaşanmaktadır. Bu tartışmalarla birlikte özellikle son yirmi sezonun neredeyse tamamına yakınında farklı uygulamalara gidildiği görülmektedir.

Türk Milli Takım Teknik Direktörü Mircea Lucescu'nun 2 Eylül 2017 tarihinde Ukrayna'ya karşı kaybedilen bir milli maçın ardından yaptığı "*Süper Lig maçlarında izleyecek Türk futbolcu bulamıyorum*" (Cnntürk, 2017) açıklaması dikkatleri yeniden yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması kuralına yöneltmiştir. Mircea Lucescu'nun bu açıklamalarının ardından Türkiye'de yabancı oyuncu sınırlaması yeniden ve yoğun biçimde tartışılmaya başlanmış, sınırlamaya karşı çıkan veya destek olan birçok açıklama yapılmıştır.

Konuyla ilgili 6 Eylül 2017 tarihinde konuşan Türkiye Futbol Federasyonu Başkan Vekili Ali Dürüst "*4 senenin sonuna geldik. Artısıyla eksisiyle futbol camiası bunu yaşadı. Bu sezon sonunda tekrar bir düzenleme yapılacak. Devam mı edeceğiz, artacak mı, eksilecek mi, başka alternatifler mi olacak... Şu anda bilemiyoruz*" (Milliyet, 2017) şeklindeki değerlendirmelerini kamuoyu ile paylaşmış, söz konusu ifadesi ile 2015-16 sezonunun başında 4 yıllığına uygulamaya konulan Süper Lig'deki yabancı oyuncu sayısı kuralının Kulüpler Birliği Vakfıyla görüşülerek sene sonunda revize edileceğini belirtmiştir.

Türkiye Profesyonel Futbolcular Derneği, 6 Eylül 2017 tarihinde yaptığı yazılı bir açıklamayla, yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına destek vermediklerini, yabancı sınırlaması hakkındaki tartışmaların anlamsız ve gereksiz bir gündem oluşturduğunu, Türk futbolunun çözülmesi gereken daha ciddi problemleri bulunduğunu duyurmuştur (PFD, 2017).

Konu Türk futbol kamuoyunda tartışılırken, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 15 Eylül 2017 günü katıldığı bir canlı yayında yabancı oyuncu kuralının yeniden gözden

geçirilmesi ile ilgili önemli açıklamalarda bulunarak; *“Yabancı oyuncu sayısı konusunu kulüplerimizle konuşarak bir yere vardırmanın lazım. Özellikle futbolda yabancı sayısının aşırı oluşu bazı dezavantajlar getiriyor. En önemli dezavantajı Milli Takımımıza yansımaları. Yerli oyuncularımız az şans buldukları için Milli Takım’da yeterince güçlerini gösteremiyorlar* (Habertürk, 2017) ifadeleri ile görüşlerini kamuoyuna sunmuştur.

Sözlerine devam eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması gerektiğine işaret ederek; *“Kulüplerimiz hiç mi yabancı oynatmasın? Oynatsın ama bu kadar fazla değil. Bakıyorsun sahaya, neredeyse yerli oyuncu yok. Bunu doğru bulmuyorum. Gereğinden fazla. Kulüplerimiz yabancı oynatsın ama bu kadar fazla değil”* (Habertürk, 2017) değerlendirmesi ile takımlarda yabancı sporcu sayılarının fazlalığına vurgu yapmıştır.

Yürürlükte bulunan yabancı oyuncu kuralının 2015-2016 sezonunda uygulamaya konulmasını sağlayan ve o dönem Türkiye Futbol Direktörü olan Galatasaray Teknik Direktörü Fatih Terim ise, 7 Eylül 2018 tarihinde yabancı sayısının sınırlandırılmasına karşı çıkan ifadeler kullanarak; *“Bu işin çıkmasında, uygulanmasında ben görevdedim. Emeği geçenlerden biriyim. Yabancı sayısı serbest olmalı dedim. Bu kural 14 yabancı kuralı değil, 14 Türk kuralı. Siz 14 Türk oyuncu almak zorundasınız ama 14 yabancı almak zorunda değilsiniz. İsterseniz hiç yabancı almazsınız ve 28 Türk ile oynarsınız”* (Hürriyet, 2017) açıklamasını yapmıştır.

Bursaspor Teknik Direktörü Samet Aybaba, *“Yabancı kuralı kaldırılmalıdır. Yabancı sınırsız olmalıdır”* şeklinde açıklamalarda bulunurken (Sabah, 2018), Kayserispor Teknik Direktörü Ertuğrul Sağlam da *“Sorun yabancı kuralında değil. Yabancı kuralını revize etmeyi değil yabancı oyuncuların neden yerlilere tercih edildiğini sorgulamak lazım”* şeklinde açıklamalarıyla yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına karşı çıkmıştır (Fanatik, 2018). Beşiktaş Teknik Direktörü Şenol Güneş ise *“Süper Lig’de yabancı futbolcu sayısı çok fazla. Şu aşamada daha az sayıda yabancı futbolcu olması daha sağlıklı kararlar getirebilir”* (Trtspor, 2018) şeklindeki açıklamasıyla sınırlandırmaya destek veren isimlerden biri olmuştur.

2. TÜRK FUTBOLUNDA YABANCI OYUNCU SAYISININ SINIRLANDIRILMASI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

Türkiye’de futbolun, 1800’lü yılların sonlarından itibaren oynandığı bilinmektedir. İzmir karmasıyla İstanbul karması arasında 1897 yılında İstanbul’da oynanan maç ülkemizdeki ilk futbol maçı olarak kayıtlara geçmiştir. İngilizce “Black Stocking” ismiyle kurulan “Siyah Çoraplılar” futbol takımı ilk Türk Futbol takımı olmuş, bu takımın 1901 yılında Rumlarla oynadığı maç ise bir Türk takımının ilk futbol karşılaşması olarak kabul

edilmiştir (TFF, 2018). Bu tarihten itibaren ülkemizde futbola giderek artan ilgi ve sevgi, futbol kulüplerinin sayısının artmasını ve futbolun gelişmesini sağlamıştır.

Türk spor yönetiminin ilk teşkilatı olan Türk İdman Cemiyetleri İttifakı'nın 1922 yılında kurulmasının ardından ilk Türk Futbol Federasyonu (TFF) 1923 yılında "Futbol Heyet-i Müttehidesi" adıyla kurulmuştur. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği'ne (FIFA) yapılan başvurunun ardından Türkiye 21 Mayıs 1923 tarihinde FIFA'nın 26. üyesi olmuştur (TFF, 2018).

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) Merkez Danışma Kurulu tarafından 10 Eylül 1951 tarihinde kabul edilen "Futbol Profesyonellik Talimatnamesi" (BTGM Kararları, 1951: 316) ile Türk futbolunda "profesyonelliğe" geçilmiştir (İmamoğlu, Karaoğlu ve Erturan, 2007: 45; Devecioğlu, 2008: 8; Yüce, Katırcı ve Kuzu, 2017: 25). 61 maddelik bu talimatname uyarınca, TFF ligleri düzenlenmiş ve 1958-1959 sezonunda Türkiye Futbol Ligi başlamıştır (Devecioğlu, 2008: 8).

Türkiye Futbol Ligi'nin 1958-1959 sezonunda başlamasından da önce, takımların kadrolarındaki yabancı oyuncu sayısı TFF tarafından ilk kez 1951 yılında 1 oyuncu ile sınırlandırılmıştır (Yüce, Katırcı ve Kuzu, 2017: 27) Takımlarda yalnızca 1 yabancı futbolcu oynatılmasına izin veren bu kural sonrası 1951 yılında İstanbul'un Adalet takımına transfer olan Arjantinli Oscar Garo ile Türk futbolunda yabancı oyuncu transferleri başlamıştır (Doğan, Doğan ve Serbest, 2004: 32).

Profesyonel takım kuran kulüplerle profesyonel futbolcular arasında ve bu kulüp ve oyuncuların Futbol Federasyonu ile ilişkilerinde uygulanmak üzere 29 Ağustos 1962 tarihli ve 11193 sayılı Resmi Gazete'de "Profesyonel Futbol Yönetmeliği" yayımlanmıştır. Bu yönetmeliğin 60. maddesi gereğince her kulübün profesyonel futbol takımı kadrosunda en çok 2 yabancı uyruklu profesyonel futbolcuya yer verebilmesine izin verilmiştir (Resmi gazete, 1962). Ancak Devecioğlu'na (2008) göre, söz konusu yönetmelik, ilgili işlerin nasıl yürütüleceğine dair "Profesyonel Futbol Hizmetleri Yönetmeliği"nin 11 Mayıs 1966 tarih ve 12296 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak uygulamaya konulması ile gerçek anlamda işlerlik kazanabilmiştir.

Takımların kadrolarında bulundurabilmesi için izin verilen yabancı oyuncu sayısı 1989-1990 sezonunda 3'e, 1996-1997 sezonunda ise 3+1 kuralı ile dörde çıkarılmıştır. Bu 3+1 değişikliği ile takımlar ilk 11'de 3 yabancı oyuncu oynatabilme ve bir yabancı oyuncuyu da yedek kulübesinde tutabilme hakkına sahip olmuştur (Ntv, 2017).

1998-1999 sezonunun devre arasından itibaren izin verilen yabancı oyuncu sayısı 5'e yükseltilmiştir. 2000-2001 sezonunda ise 5+1 kuralı getirilmiş, böylelikle sahada yer

alabilecek beş yabancı oyuncuya kulübede bulundurulabilecek bir oyuncu daha eklenmiştir. 2001-2002 sezonunda ise 5+1 kuralına iki oyuncu daha eklenmiş ve 5+1+2 sistemine geçilmiştir. Bu sistemde ise kulüpler toplamda 8 yabancı oyuncuyla sözleşme imzalayabilecek, ancak bu yabancı oyuncuların aynı anda beşini sahada oynatabilecek ve birini yedek kulübesinde bulundurabilecekti (Ntv, 2017).

2005-2006 sezonunda 6 yabancı kuralı devreye girmiş ve kulüplerin yabancı oyuncu oynatabilme sayısı 6 ile sınırlandırılmıştır (TFF, 2005-2006 Statüsü).

2007-2008 sezonunun başlangıcında 6+1 sistemine geçilmiş ancak aynı sezonun devre arasında “6+2” kuralı kabul edilmiştir (Habertürk, 2017). 2007-2008 sezonunun ikinci yarısından itibaren geçerli olan ve 2008-2009 sezonunda da uygulanmaya devam edilen bu 6+2 kuralına göre takımların 8 yabancı futbolcuyu 18 kişilik müsabaka isim listesine yazabilmeleri, ancak müsabakaya devam eden kadroda en fazla 6 yabancı futbolcu bulundurabilmeleri zorunlu hale getirilmiştir (TFF, 2008-2009 Statüsü).

2010-2011 sezonunda hayata geçirilen 6+2+2 kuralı ile ise kulüplerin sözleşme yapabileceği yabancı oyuncu sayısı 10’a çıkarılmıştır. Ancak bu uygulamada kulüpler, 8 yabancı futbolcuyu 18 kişilik müsabaka isim listesine yazabilecek ve bu sekiz oyuncudan 2’sini yedek kulübesinde tutmak şartı ile sahada aynı anda en fazla 6 yabancı oynatabileceklerdir (TFF, 2010-2011 Statüsü).

2011-2012 sezonunda kulüplerin sözleşme imzalayabileceği yabancı oyuncu sayısında sınır kaldırılmıştır. Bu kurala göre kulüpler, istedikleri sayıda yabancı futbolcu ile sözleşme imzalama hakkına sahip olmuşlardır. Ancak müsabakalardaki 6+2 kuralı devam etmiş, kulüpler 8 yabancı futbolcuyu 18 kişilik müsabaka isim listesine yazabilmiş ve sahada aynı anda en fazla 6 yabancı futbolcu oynatabilmişlerdir (TFF, 2011-2012 Statüsü).

2013-2014 sezonunda kulüplerin sözleşme imzalayabileceği yabancı oyuncu sayısı 10 ile tekrar sınırlandırılmıştır. Ayrıca kulüpler bu 10 yabancı oyuncunun en fazla 6’sını müsabaka isim listesine yazabileceklerdir (TFF, 2013-2014 Statüsü).

2014-2015 sezonunda ise kulüplerin sözleşme imzalayabileceği yabancı oyuncu sayısı 8’e, müsabakalarda oynatabileceği yabancı oyuncu sayısı ise 5’e düşürülmüştür (TFF, 2014-2015 Statüsü). Sezon başında açıklanan kuralın ilk halinde kulüplerin 8 yabancı transfer edebilmesine, 5’ini sahada oynatabilmesine ve 3’ünü ise tribünde tutmasına karar verilmiştir. Ancak daha sonra düzenleme yapılarak tribünde tutulacak 3 yabancıya da kulübede yedek oyuncu olarak bulundurulabilmesine izin verilmiştir. Yani daha önce 5+0+3 olarak açıklanan kural değiştirilerek 5+3 şeklinde uygulanmıştır (Habertürk, 2017).

2015-2016 sezonunda uygulanmaya başlayan ve halen yürürlükte bulunan kurala göre ise, takım listelerinin 28 kişiden oluşması ve bu 28 kişinin en az 14'ünün Türkiye A Milli Futbol Takımında oynama uygunluğuna sahip futbolcu olması zorunlu hale getirilmiştir. Yine aynı kurala göre, 18 kişilik müsabaka isim listesine en az 7 tane Türkiye A Milli Futbol Takımında oynama uygunluğuna sahip futbolcu yazılması gerekmektedir. Bu 7 futbolcudan en az birinin kaleci olması ise zorunludur. Kulüpler tarafından bu şartlara uygun kalecinin müsabaka isim listesine yazılmaması halinde liste 17 kişi ile sınırlanacaktır. Buna göre takımlar en fazla 14 yabancı oyuncuyla sözleşme imzalama hakkına sahip olurken, 18 kişilik maç kadrosunda en az 7 yerli futbolcu bulundurma zorunluluğundan dolayı, yabancı oyuncuların en fazla 11'ini oynatabilecektir. Yine bu kurala göre takımlar ilk 11 futbolcularının tamamını yabancı oyunculardan oluşturarak maçlara başlayabilmektedir (TFF, 2015-2016 Statüsü).

2017-2018 sezonundan itibaren ise müsabaka isim listesinin 18 kişiden 21 kişiye kadar çıkarılması mümkün hale gelmiştir. Listeye 3 futbolcu ilave edilmesi halinde en az 2'sinin, 3 ten az futbolcu ilave edilmesi halinde ise bu futbolcuların tamamının Türkiye A Milli Futbol Takımında oynama uygunluğuna sahip olması şartı getirilmiştir (TFF, 2017-2018 Statüsü). Bu değişikliğe göre kulüpler, 21 kişilik müsabaka listesi vermesi halinde 11 yabancı oyuncuyu sahada oynatabilme ve 1 yabancı oyuncuyu da kulübe de bulundurabilme hakkına sahip olmuştur.

Türkiye'de bugüne kadar uygulanan yabancı futbolcu sınırlaması uygulamaları Tablo 1'de toplu bir şekilde verilmiştir.

Tablo 1. Türk Futbolunda Uygulanan Yabancı Futbolcu Sınırlaması Uygulamaları

Sezon	Sözleşme İmzalanabilecek Oyuncu Sayısı	Sahada	Yedek Kulübesinde	Tribünde
1951	1 yabancı oyuncu	1	-	-
1962	2 yabancı oyuncu	2	-	-
1989-1990	3 yabancı oyuncu	3	-	-
1996-1997	4 yabancı oyuncu	3	+1	-
1998-1999 sezonu devre arasından itibaren	5 yabancı oyuncu	5	-	-
2000-2001 sezonu	6 yabancı oyuncu	5	+1	-
2001-2002 sezonu	8 yabancı oyuncu	5	+1	+2
2005-2006 sezonu	6 yabancı oyuncu	6	-	-
2007-2008 sezonu devre arasına kadar	7 yabancı oyuncu	6	+1	-
2007-2008 sezonu devre arasından itibaren	8 yabancı oyuncu	6	+2	-
2010-2011 sezonu	10 yabancı oyuncu	6	+2	+2
2011-2012 sezonu	8 yabancı oyuncu	6	+2	Sınırsız
2013-2014 sezonu	10 yabancı oyuncu	6	+0	+4
2014-2015 sezonu	8 yabancı oyuncu	5	+3	-
2015-2016 sezonu	14 yabancı oyuncu	11	+0	+3
2017-2018 sezonu	14 yabancı oyuncu	11	+1	+2

Tablo 1’den de anlaşılabilir olduğu üzere Türk futbolunda yabancı sayısı uygulamalarında özellikle son yirmi sezon içerisinde sürekli değişikliklere gidildiği görülmektedir. Bu değişiklikler Türk futbolunun yabancı oyuncu sınırlamalarıyla ilgili sürekli bir arayış içerisinde olduğunu göstermektedir. Ancak konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, yabancı oyuncularla ve yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasıyla ilgili literatürde yapılan sınırlı sayıda çalışma bulunduğu görülmektedir.

Doğan, Doğan ve Serbest (2004) “Profesyonel Türk Futbolcuların Türkiye 1. Süper Liginde Oynayan Yabancı Uruklu Futbolcularla İlgili Düşünceleri Üzerine Bir Çalışma” başlıklı araştırmasında, Türk futbolcuların yabancı futbolcularla ilgili görüşlerini incelemiştir.

Yıldırım (2008) tarafından yapılan “Profesyonel Ligdeki Yabancı Futbolcuların, Türkiye’de Futbol Oynamalarına İlişkin, Ekonomik, Sosyal Ve Kültürel Açından Görüşleri ve Yerli Futbolcuların Yabancı Futbolculara Bakış Açıları” başlıklı doktora tezinde ise yabancı futbolcuların, Türkiye’de futbol oynamalarına ilişkin, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan görüşleri ve yerli futbolcuların yabancılara bakış açıları incelenmiştir.

Doğrudan yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasıyla ilgili çalışmalara bakıldığında, Yüce (2013) yaptığı “Türkiye Profesyonel Futbol Liglerinde Futbol Oynayan Yabancı Futbolcu Sayısının Spor Kamuoyu Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde, Türkiye profesyonel futbol liglerinde oynayan yabancı futbolcuların sayısının fazla olmasının, Türk futbolunun başarısına olumlu veya olumsuz etkilerini, spor kamuoyunu oluşturan bireylerin görüşleri çerçevesinde değerlendirmiştir.

Yüce, Katırcı ve Kuzu (2017) tarafından gerçekleştirilen “Türk Futbolunda Yabancı Sınırlaması ve Türk Futbolcuların Görüşleri” başlıklı araştırma ise 2015-2016 yılından itibaren uygulanan yabancı futbolcu sınırlamasına ilişkin Türk futbolcuların görüşlerinin incelendiği görülmektedir.

Literatür incelemesi sonucunda, yaşanan son tartışmalarla birlikte, futbolda yabancı sayısının sınırlandırılmasıyla ilgili taraftarların görüşlerinin ne olduğunu inceleyen ve yansıtan güncel ve kapsamlı bir çalışmanın eksik olduğu düşünülmektedir. Yapılan bu çalışmanın literatürde yer alan bu boşluğu kapatmaya yönelik olması nedeniyle önemli olduğu söylenebilir.

Bu bilgiler ışığında bu çalışmanın amacı, Türk futbolunun en önemli paydaşlarından biri olan taraftarların futbolda yabancı oyuncu sınırlaması hakkındaki görüşlerinin ne olduğunun incelenmesidir. Çalışmanın, güncel bir çalışma olarak, Türk futbol kamuoyundaki tartışmalara taraftarların gözünden sağlanan bakış açısıyla katkı sağlaması beklenmektedir.

3. YÖNTEM

Araştırmada yöntem olarak, herhangi bir değiştirme veya etkileme çabası göstermeden, araştırma konusunun geçmişte veya halen var olan durumunu betimlemeyi (Karasar, 2008: 77) ve evrenin her hangi bir andaki fotoğrafını çekmeyi amaçlayan genel tarama tekniklerinden kesitsel tarama yöntemi kullanılmıştır.

3.1. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki bütün futbol taraftarları oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise Türkiye genelinde ulaşılan toplam 1212 futbol taraftarından oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden olan kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Diğer örnekleme tekniklerinin çoğuna kıyasla daha kolay, ucuz ve hızlı veri toplamaya imkân sağladığından dolayı (Gürbüz ve Şahin, 2014: 130) kolayda örnekleme tekniği tercih edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan 23 maddelik anket formu (EK-1) kullanılmıştır. Anket formunun ilk bölümünde katılımcı taraftarların çeşitli demografik özelliklerini belirlemeye yönelik soruların yer aldığı Demografik Bilgi Formu, ikinci bölümde ise futbolda yabancı futbolcu sayısının sınırlandırılması ve bu durumun Türk futboluna çeşitli yönlerden yansımaları ile ilgili sorular yer almaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri ve bilgi toplama yöntemi olarak açık ve kapalı uçlu soruların yer aldığı çevrimiçi anket uygulaması seçilmiş, araç olarak “www.surveey.com” anket sitesinin yazılımı kullanılmıştır. İnternet aracılığıyla gerçekleştirilen anketler, anket formunun yer aldığı internet adresi linkinin katılımcılara sosyal ağ siteleri aracılığıyla duyurulması ve on-line olarak anketin doldurulduktan sonra “gönder” komutuyla otomatik olarak cevaplanması şeklinde yapılmıştır.

Bu doğrultuda uygulanmak üzere oluşturulan çevrimiçi anket formunun yayınlanabilmesi için, “www.surveey.com” adlı internet sayfasından hesap alınmış, anketin uygulanacağı on-line anket linki hazırlanmıştır. Bu anket formlarının yer aldığı internet adresi linki, 1 Eylül 2018 – 30 Eylül 2018 tarihleri arasında, taraftarlara, Türkiye genelinde futbol taraftarlarının yer aldığı sosyal medya grupları aracılığıyla ulaştırılmış, katılımcıların anket formlarını on-line olarak cevaplamaları istenmiştir. Araştırma sonunda değerlendirmeye uygun 1212 adet veri elde edilmiştir.

3.4. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Öncelikle araştırmaya katılan taraftarların çeşitli demografik değişkenlere göre dağılımı frekans tabloları oluşturularak belirlenmiştir. Anket formunda yer alan ve taraftarların futbolda yabancı futbolcu sayısının sınırlandırılmasına ve bu durumun Türk futboluna olası etkilerine yönelik görüşlerinin belirlendiği her bir soruya yönelik görüşlerin dağılımları ise frekans tabloları ve çapraz tablolar oluşturularak incelenmiştir. Çapraz tablolardaki dağılımlarda görülen farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı, diğer bir deyişle futbolda yabancı futbolcu sayısının sınırlandırılmasına yönelik taraftar görüşlerinin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği ise Ki-kare testi kullanılarak analiz edilmiştir. 2x2 boyutundaki çapraz tabloların Ki-kare test istatistiğinin hesaplanmasında Yates süreklilik düzeltmesi kullanılmıştır. Söz konusu istatistiksel yöntemlerin uygulanmasında IBM SPSS 23 paket programından yararlanılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Demografik Bulgular

Demografik değişken olarak çalışmada yer verilen cinsiyet, yaş, eğitim durumu, lisanslı spor yapıp yapmama ve varsa spor yapılan branş değişkenlerine ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 2'deki gibi elde edilmiştir:

Tablo 2. Demografik Değişkenlere Ait Frekans Tablosu

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	574	%47,4
Erkek	638	%52,6
Toplam	1212	%100
Yaş	Frekans	Yüzde
18-30 Yaş arası	909	%75,0
31-50 Yaş arası	273	%22,5
51 Yaş ve üzeri	30	%2,5
Toplam	1212	%100
Lisanslı Spor Yapma	Frekans	Yüzde
Evet	522	%43,2
Hayır	687	%56,8
Toplam	1209	%100
Lisanslı Spor Yapılan Branş	Frekans	Yüzde
Futbol	284	%56,2
Diğer Branşlar	221	%43,8
Toplam	505	%100

Tablo 2'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan taraftarların yaklaşık % 47'si kadın taraftarlardan, % 53'ü ise erkek taraftarlardan oluşmakta; yine taraftarların % 75'i 18-30 yaş arasında, % 22,5'i 31-50 yaş arasında, % 2,5'i ise 51 yaş ve üzerinde dağılmaktadır. Taraftarların lisanslı olarak spor yapıp yapmadıklarına göre dağılımına bakıldığında, taraftarların % 43,2'sini lisanslı spor yapanların, %5 6,8'ini ise lisanslı olarak spor

yapmayanların oluşturduğu görülmektedir. Son olarak lisanslı spor yapanların hangi branşta spor yaptıkları incelendiğinde, cevap veren 505 taraftarın % 56,2'sinin futbol oynadığı, % 43,8'inin ise futbol dışındaki diğer branşlarda spor yaptıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan taraftarlara taraftarı oldukları kulüp sorulmuş, cevap veren 1155 taraftarın taraftarı oldukları kulübe göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3'te verildiği gibi elde edilmiştir.

Tablo 3. Taraftarı Olunan Takıma Göre Taraftar Dağılımı

Takım	Frekans	Yüzde
Galatasaray	399	%35,1
Fenerbahçe	297	%26,1
Beşiktaş	212	%18,7
Anadolu Takımları	228	%20,1
Toplam	1136	%100,0

Tablo 3'teki bulgular doğrultusunda araştırmaya katılan ve desteklediği takımı belirten taraftarların %35,1'ini Galatasaray taraftarlarının, %26,1'ini Fenerbahçe taraftarlarının, %18,7'sini Beşiktaş taraftarlarının, %20,1'ini ise bu üç kulübün dışındaki Anadolu takımlarının taraftarlarının oluşturduğu görülmektedir.

4.2. Yabancı Oyuncu Sayısının Sınırlandırılmasıyla İlgili Görüşlere İlişkin Bulgular

Bu aşamada araştırmaya katılan taraftarlara futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasını destekleyip desteklemedikleri sorulmuş, 1201 taraftar bu soruya cevap vermiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Yabancı Oyuncu Sayısının Sınırlandırılmasıyla İlgili Görüşlere İlişkin Frekans Tablosu

Futbolda Yabancı Oyuncu Sayısının Sınırlandırılmasını Destekler misiniz?	Frekans	Yüzde
Evet	499	%41,5
Hayır	594	%49,5
Kararsızım	108	%9,0
Toplam	1201	%100,0

Tablo 4'teki bulgulara göre araştırmaya katılan taraftarların % 49,5'i futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına karşı çıkmakta, % 41,5'i ise bu durumu desteklemektedir. Katılımcıların % 9'luk bir kısmı ise konuya ilişkin kararsız olduğunu ifade etmiştir.

Taraftarların futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasını destekleyip desteklememe durumlarının cinsiyete göre dağılımı çapraz tablo oluşturularak belirlenmiş ve ortaya çıkan farklılığın anlamlılığı yine ki-kare testiyle incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5'teki gibidir.

Tablo 5. Destekleme Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımına İlişkin Çapraz Tablo

		Destekleme Durumu			Toplam	χ^2	p
		Evet	Hayır	Kararsızım			
Cinsiyet	Kadın	225 (%39,6)	300 (%52,8)	43 (%7,6)	568 (%100)	5,853	0,054
	Erkek	274 (%43,3)	294 (%46,4)	65 (%10,3)	633 (%100)		
Toplam		499	594	108	1201		

Tablo 5'teki bulgulara göre kadın taraftarların % 39,6'sı, erkek taraftarların ise % 43,3'ü futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasını desteklerken, sınırlandırmaya karşı çıkanların oranı kadın taraftarlarda % 52,8, erkek taraftarlarda ise % 46,4'tür. Elde edilen farklılıklar istatistiki olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=5,853$; $p<0,05$). Başka bir ifadeyle, cinsiyete göre futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına bakış açısında bir farklılık tespit edilmemiştir.

Taraftarların futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasını destekleyip desteklememe durumlarının yaş gruplarına göre dağılımı çapraz tablo oluşturularak belirlenmiş ve yaş gruplarının görüşleri arasındaki farklılığın anlamlılığı yine ki-kare testiyle incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 6'daki gibidir.

Tablo 6. Destekleme Durumunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımına İlişkin Çapraz Tablo

		Destekleme Durumu			Toplam	χ^2	p
		Evet	Hayır	Kararsızım			
Yaş Grupları	18-30	335	472	94	901	37,849	0,000
	Yaş	(%37,2)	(%52,4)	(%10,4)	(%100)		
	31-50	141	115	14	270		
	Yaş	(%52,2)	(%42,6)	(%5,2)	(%100)		
	51 Yaş	23	7	0	30		
	Üzeri	(%76,7)	(%23,3)	(%0,0)	(%100)		
Toplam		499	594	108	1201		

Tablo 6'daki bulgulara göre 18-30 yaş arasında olan taraftarların % 37,2'si, 31-50 yaş arasında olan taraftarların %52,2'si, 51 yaş ve üstünde olan taraftarların ise %76,7'si futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına destek vermektedir. Sınlandırmaya karşı olanların oranları incelendiğinde, 18-30 yaş arasında olan taraftarların % 52,4'ü, 31-50 yaş arasında olan taraftarların %42,6'sı, 51 yaş ve üstünde olan taraftarların ise %23,3'ü futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına karşı çıkmaktadır. Çapraz tabloyla elde edilen bütün bu farklılıklar istatistiki olarak da anlamlıdır ($\chi^2=37,849$; $p<0,05$).

Taraftarların yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına karşı takındıkları tavrın lisanslı spor yapıp yapmama durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği yine çapraz tablo oluşturularak ve ki-kare testi kullanılarak incelenmiş ve Tablo 7'deki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 7. Destekleme Durumunun Lisanslı Spor Yapma Durumuna Göre Dağılımına İlişkin Çapraz Tablo

		Destekleme Durumu			Toplam	χ^2	p
		Evet	Hayır	Kararsızım			
Lisanslı Sporculuk	Evet	197 (%38,1)	294 (%56,9)	26 (%5,0)	517 (%100)	28,509	0,000
	Hayır	300 (%44,1)	299 (%43,9)	82 (%12,0)	681 (%100)		
Toplam		497	593	108	1198		

Tablo 7'deki bulgulara göre lisanslı olarak spor yapanların % 38,1'i, yapmayanların ise % 44,1'i futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasını desteklemektedir. Sınırlandırmaya karşı çıkanların oranı lisanslı olarak spor yapanlarda % 56,9, yapmayanlarda ise % 43,9'dur. Çapraz tabloyla elde edilen bütün bu farklılıklar istatistiki olarak da anlamlıdır ($\chi^2=28,509$; $p<0,05$).

Taraftarların yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına yönelik destekleme-desteklememe durumlarının lisanslı spor yaptıkları branşa göre bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan çapraz tablo ve yapılan ki-kare testi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Destekleme Durumunun Spor Yapılan Branşa Göre Dağılımına İlişkin Çapraz Tablo

		Destekleme Durumu			Toplam	χ^2	p
		Evet	Hayır	Kararsızım			
Spor Branşı	Futbol	94 (%33,2)	182 (%64,3)	7 (%2,5)	283 (%100)	16,404	0,000
	Diğer Branş	95 (%43,8)	105 (%48,4)	17 (%7,8)	217 (%100)		
	Toplam	189	287	24	500		

Tablo 8'deki bulgulara göre, lisanslı olarak spor yaptığını belirten 517 taraftarın % 54,7'si futbol branşında % 41,9'u futbol dışındaki branşlarda spor yapmaktadır. Taraftarların %3,2'si ise hangi branşta spor yaptığını belirtmemiştir. Bulgulara göre futbol branşında spor yapanların % 33,2'si, diğer branşlarda spor yapanların ise % 43,8'i futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasını desteklemektedir. Futbol branşında spor yapanlarda sınırlandırmaya karşı çıkanların oranı % 64,3 futbol dışındaki branşlarda spor yapan taraftarlarda ise % 48,4'tür. Çapraz tabloyla elde edilen bütün bu farklılıklar istatistiki olarak da anlamlıdır ($\chi^2=16,404$; $p<0,05$).

Taraftarların yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına yönelik destekleme-desteklememe durumlarının destekledikleri takıma göre bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu doğrultuda elde edilen bulgular Tablo 9'daki gibidir.

Tablo 9. Destekleme Durumunun Desteklenen Takıma Göre Dağılımına İlişkin Çapraz Tablo

	Destekleme Durumu			Toplam	χ^2	p
	Evet	Hayır	Kararsızım			
Galatasaray	132 (%33,3)	227 (%57,3)	37 (%9,3)	396 (%100)	48,382	0,000
Fenerbahçe	127 (%42,9)	144 (%48,6)	25 (%8,4)	296 (%100)		
Beşiktaş	81 (%38,4)	118 (%55,9)	12 (%5,7)	211 (%100)		
Anadolu Takımları	135 (%60,5)	72 (%32,3)	16 (%64,6)	223 (%100)		
Toplam	475	561	90	1126		

Tablo 9'daki bulgulara göre Fenerbahçe taraftarlarının % 42,9'u, Beşiktaş taraftarlarının % 38,4'ü, Galatasaray taraftarlarının % 33,3'ü, Anadolu takımlarının ise % 60,5'i futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına destek vermektedir. Sınırlandırmaya karşı olanların oranları incelendiğinde, Galatasaray taraftarlarının % 57,3'ü, Beşiktaş taraftarlarının % 55,9'u, Fenerbahçe taraftarlarının % 48,6'sı, Anadolu takımlarının taraftarlarının ise 32,3'ü sınırlandırmaya karşı olduğunu belirtmektedir. Çapraz tabloyla elde edilen farklılıklar istatistiki olarak da anlamlıdır ($\chi^2=48,382$; $p<0,05$).

Son olarak yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasını destekleyen taraftarlara, yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması durumunda kaç oyuncu sınırı olmasını önerdikleri sorulmuştur. Taraftarların önerdikleri yabancı oyuncu sayılarına ait frekans değerleri Tablo 10'daki gibi elde edilmiştir.

Tablo 10. Önerilen Yabancı Futbolcu Sayısına İlişkin Frekans Tablosu

Yabancı Oyuncu Sayısının Sınırlandırılması Durumunda Bu Sayının Kaç Olmasını Önerirsiniz?	Frekans	Yüzde
1 Yabancı	3	0,6
2 Yabancı	24	4,5
3 Yabancı	75	14,2
4 Yabancı	73	13,8
5 Yabancı	133	25,2
6 Yabancı	87	16,5
7 Yabancı	34	6,4
8 Yabancı	42	8,0
9 Yabancı	10	1,9
10 Yabancı	23	4,4
11 ve üzeri yabancı	24	4,5
Toplam	528	%100

Tablo 10'da görüldüğü üzere taraftarların dörtte biri (% 25,2) yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması durumunda bu sayının 5 olması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir ve en çok önerilen yabancı oyuncu sayısı bu durumda 5 olarak belirlenmiştir. Taraftarların ikinci olarak en çok önerdiği yabancı oyuncu sayısı ise % 16,5'lik bir oranla 6 yabancı oyuncudur. Bunu

sırasıyla % 14,2'lik bir oranla 3 yabancı oyuncu, % 13,8'lik bir oranla 4 yabancı oyuncu ve % 8'lik bir oranla 8 yabancı oyuncu izlemektedir.

Yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması konusunda milli takım ve kulüplerin başarısı arasındaki ilişkiye dair taraftarlara sorulan bazı sorular ve bu sorulara verilen yanıtlara ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 11'deki gibi elde edilmiştir.

Tablo 11. Sınırlandırmanın Başarıya Etkisine İlişkin Frekans Tablosu

Başarı ile ilgili sorular	Yanıtlar	Frekans	Yüzde
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, sizce milli takımın başarısını nasıl etkiler?	Olumlu etkiler	423	%34,9
	Etkilemez	373	%30,8
	Olumsuz etkiler	320	%26,4
	Fikrim yok	95	%7,8
	Toplam	1211	100,0
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, sizce kulüplerimizin Avrupa kupalarındaki başarısını nasıl etkiler?	Olumlu etkiler	229	%18,9
	Etkilemez	187	%15,4
	Olumsuz etkiler	721	%59,5
	Fikrim yok	74	%6,1
	Toplam	1211	100,0
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, sizce taraftarı olduğunuz kulübün ligdeki başarısını nasıl etkiler?	Başarımız artar	276	%22,9
	Değişiklik olmaz	328	%27,2
	Başarımız azalır	502	%41,7
	Fikrim yok	98	%8,1
	Toplam	1204	100,0
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, büyük takımlar ile Anadolu takımları arasındaki kadro kalitesi farkını nasıl etkiler?	Fark açılır	396	%32,8
	Değişiklik olmaz	292	%24,2
	Fark azalır	429	%35,5
	Fikrim yok	91	%7,5
	Toplam	1208	100,0

Tablo 11'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan taraftarların % 34,9'u yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının Türk milli takımının başarısına olumlu yönde katkı yapacağını ifade etmiştir. Yine taraftarların % 59,5'i ise yabancı oyuncu sınırlamasının Türk kulüplerinin Avrupa kupalarındaki başarısını azaltacağını düşünürken, kulüplerinin Türkiye ligindeki başarısını da düşüreceğini düşünenlerin oranı % 41,7'dir. Taraftarların % 35,5'i ise yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının, büyük takımlar ile Anadolu takımları arasındaki kadro kalitesi farkını azaltacağını, başka bir ifadeyle, büyük takımlar ve Anadolu takımları arasındaki kadro kalitesinin birbirine yaklaşacağını ifade etmiştir.

Yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasıyla lig ve oyuncu kalitesi arasındaki ilişkiye dair taraftarlara sorulan bazı sorular ve bu sorulara verilen yanıtlara ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 12'deki gibi elde edilmiştir.

Tablo 12. Sınırlandırmanın Lig ve Oyuncu Kalitesine Etkisine İlişkin Frekans Tablosu

Lig ve oyuncu kalitesi ile ilgili sorular	Yanıtlar	Frekans	Yüzde
Kaliteli yabancı oyuncularla oynamak, sizce yerli oyuncuların gelişimine katkı sağlıyor mu?	Evet	987	%81,7
	Hayır	144	%11,9
	Fikrim yok	77	%6,4
	Toplam	1208	100,0
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, sizce ligin kalitesini nasıl etkiler?	Kalite artar	275	%22,8
	Etkilemez	176	%14,6
	Kalite azalır	669	%55,4
	Fikrim yok	87	%7,2
	Toplam	1207	100,0
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırsız olması, sizce yerli oyuncuların forma şansını nasıl etkiler?	Artırır	229	%19,0
	Etkilemez	241	%20,0
	Azaltır	679	%56,3
	Fikrim yok	58	%4,8
	Toplam	1207	100,0
Yabancı oyuncuların transferi için bazı kalite kriterleri konulmalı mı? (Örneğin oyuncunun belli sayıda milli maça veya Avrupa kupalarında maça çıkmış olması gibi).	Evet	683	%57,2
	Hayır	404	%33,8
	Fikrim yok	108	%9,0
	Toplam	1195	100,0
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, daha kaliteli yabancı oyuncuların seçilerek transfer edilmesini sağlar mı?	Evet	774	%64,1
	Hayır	314	%26,0
	Fikrim yok	119	%9,9
	Toplam	1207	100,0

Tablo 12'deki bulgulara göre, araştırmaya katılan taraftarların % 81,7 gibi büyük bir çoğunluğuna göre kaliteli yabancı oyuncularla oynamak, yerli oyuncuların gelişimine katkı sağlamaktadır. Taraftarların % 55,4'ü yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının ligin kalitesini de düşüreceğini ifade etmektedir. Taraftarların % 56,3'üne göre ise yabancı oyuncu sayısının sınırsız olması yerli oyuncuların forma bulma şansını azaltmaktadır. Taraftarların % 57,2'si yabancı oyuncuların transferi için oyuncunun belli sayıda milli maça veya Avrupa kupalarında maça çıkmış olması gibi bazı kalite kriterlerinin konulması gerektiğini düşünürken, taraftarların % 64,1'ine göre yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, daha kaliteli yabancı oyuncuların seçilerek transfer edilmesine de imkân sağlayacaktır.

Yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının Türk futbol ekonomisi üzerindeki yansımalarına ilişkin taraftarlara sorulan bazı sorular ve bu sorulara verilen yanıtlara ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 13'teki gibi elde edilmiştir.

Tablo 13'teki bulgulara göre, taraftarların % 65,5'i yabancı oyuncu sayısının sınırsız olmasının kulüplerin yabancı oyuncu transfer harcamalarında savurganlığa yol açtığını ifade etmektedir. Araştırmaya katılan taraftarların % 55,7'sine göre ise yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, yerli oyuncuların bonservis ve kazanılan ücret gibi maliyetlerini yükseltmektedir. Taraftarların % 44,1'i yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının, kulüplerin reklam, forma satışı, bilet satışı, sponsorluk, Avrupa Kupası gelirleri gibi gelirlerini azaltacağını

düşünürken, % 54,1'i sadece mali açıdan gerekli kriterleri sağlayan kulüplerin yabancı oyuncu transferine yapabildiği görüşüne destek vermemektedir.

Tablo 13. Sınırlandırmanın Türk Futbol Ekonomisine Etkisine İlişkin Frekans Tablosu

Ekonomik durumla ilgili sorular	Yanıtlar	Frekans	Yüzde
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırsız olması, sizce kulüplerin yabancı oyuncu transfer harcamalarında savurganlığa yol açıyor mu?	Evet	788	%65,5
	Hayır	297	%24,7
	Fikrim yok	118	%9,8
	Toplam	1203	100,0
	Artırır	672	%55,7
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, yerli oyuncuların maliyetlerini (bonservis maliyeti, kazanılan ücret, vb.) nasıl etkiler?	Etkilemez	159	%13,2
	Azaltır	297	%24,6
	Fikrim yok	78	%6,5
	Toplam	1206	100,0
	Artırır	344	%28,7
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, kulübünüzün elde edebileceği gelirleri (Reklam, forma satışı, bilet satışı, sponsorluk, Avrupa Kupası gelirleri, vb.) nasıl etkiler?	Etkilemez	219	%18,3
	Azaltır	528	%44,1
	Fikrim yok	107	%8,9
	Toplam	1198	100,0
	Artırır	344	%28,7
“Sadece mali açıdan gerekli kriterleri sağlayan kulüplerin yabancı oyuncu transferine izin verilmeli” görüşüne katılıyor musunuz?	Katılıyorum	440	%36,7
	Katılmıyorum	649	%54,1
	Fikrim yok	110	%9,2
	Toplam	1199	100,0
	Artırır	344	%28,7

Yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasıyla Türkiye ve Türk futbolunun imajı arasındaki ilişkiye dair taraftarlara sorulan bazı sorular ve bu sorulara verilen yanıtlara ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 14’teki gibi elde edilmiştir.

Tablo 14. Sınırlandırmanın Ülke İmajına Etkisine İlişkin Frekans Tablosu

Ülke imajı ile ilgili sorular	Yanıtlar	Frekans	Yüzde
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, Türk futbolunun dünyaya kapalı hale gelmesine neden olur mu?	Evet	518	%43,1
	Hayır	558	%46,5
	Fikrim yok	125	%10,4
	Toplam	1201	100,0
	Artırır	89	%7,4
Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması ile çok sayıda yabancı oyuncunun ligimize gelemeyecek olması, ülkemizin tanınırlığını ve bilinirliğini nasıl etkiler?	Etkilemez	336	%28,0
	Azaltır	694	%57,9
	Fikrim yok	80	%6,7
	Toplam	1199	100,0
	Artırır	344	%28,7

Tablo 14’e göre, taraftarların % 46,5’i yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının, Türk futbolunu dünyaya kapalı hale getireceği düşüncesine katılmamaktadır. Taraftarların % 57,9’u ise yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması ile çok sayıda yabancı oyuncunun Türkiye ligine gelemeyecek olmasının Türkiye’nin tanınırlığına ve bilinirliğine olumsuz etki yapacağını düşünmektedir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma bulgularına göre taraftarların % 49,5'i yani yaklaşık olarak yarısı futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına karşı çıkmakta ve sınırlandırmayı yanlış bulmaktadır. Sınlandırmayı destekleyenlerin oranı ise % 41,5'tir. Bu bulguya göre, taraftarların yaklaşık yarısının yabancı oyuncularla ilgili olumlu yönlere önem verdiği ve bu yüzden sınırlandırmaya karşı oldukları, taraftarların yarıya yakın bir diğer kısmının ise yabancı oyuncu sayısının sınırsız olmasının olumsuz yönlerini dikkate aldığı ve bundan dolayı sınırlandırılmasını istedikleri söylenebilir.

Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına bakış açısında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemekle birlikte, kadın taraftarların % 52,8'i, erkek taraftarların ise % 46,4'ü sınırlandırmaya karşı çıkmaktadır. Erkek ve kadın taraftarlar da yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması konusunda yaklaşık olarak ikiye bölünmüş durumdadır.

Yaşa göre yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına bakış açısı incelendiğinde; genç yaşta taraftarlarda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına karşı çıkma oranının en yüksek olduğu, orta ve ileri yaş taraftarlarda ise sınırlandırmaya desteğin daha fazla olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre, genç taraftarların, orta ve ileri yaşta taraftarlara göre futbolda önceliklerinin biraz daha farklı olduğu, yabancı oyuncu sayısının olumsuz yönlerine çok dikkat etmedikleri ve bu yüzden takımlarda daha fazla yabancı oyuncunun yer almasını destekledikleri söylenebilir. Orta ve ileri yaş taraftarların ise genç taraftarlara göre yaşları itibarıyla biraz daha tecrübeli oldukları, yabancı oyuncu sayısının sınırsız olmasının sebep olabileceği olumsuzlukları da dikkate aldıkları ve bu yüzden sınırlandırmaya destek verdikleri düşünülebilir.

Bulgulara göre, lisanslı olarak spor yapan taraftarlar yapmayan taraftarlara göre yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına daha çok karşı çıkmaktadır. Yine bulgulara göre, futbol branşında spor yapan taraftarlar futbol dışındaki branşlarda spor yapan taraftarlara göre yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına daha çok karşı çıkmaktadır. Lisanslı olarak spor yapan taraftarların yapmayan taraftarlara göre sporun içinde daha çok yer almalarından dolayı, futbol oynayan taraftarların ise oynamayan taraftarlara göre futbolun içinde daha çok yer almalarından dolayı konuyla ilgili bilgilerinin daha fazla olabileceği, yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının olumlu veya olumsuz yönlerine daha çok hâkim olabilecekleri, bundan dolayı yabancı oyuncuların sağladıkları katkıları daha fazla önemsedikleri ve yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına daha fazla karşı çıktıkları düşünülebilir.

Araştırmanın bulgularına göre, yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının %60,5 gibi yüksek bir oranla Anadolu takımlarının taraftarlarınca desteklendiği görülmektedir. Sınlandırmaya karşı gelme oranları incelendiğinde ise, en yüksek oranda sırasıyla

Galatasaray taraftarları, Beşiktaş taraftarları ve Fenerbahçe taraftarları yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına karşı çıkmaktadır. Sınırlandırmanın daha çok Anadolu takımlarının taraftarlarınca desteklenmesinin sebebi, bu takımların büyük takımlara göre ekonomik güç olarak daha geride olmaları, büyük takımların yapabildiği pahalı ama kaliteli yabancı oyuncu transferlerini yapamamaları bu yüzden de rekabet edemediklerini düşünmeleri, sınırlandırma yapılacak olursa büyük takımların lehine fark yaratan yabancı oyuncu sayısının azalacağını ve biraz daha eşit şartlarda rekabet etme şansını yakalayacaklarını düşünmeleri olabilir. Bu durumun yaşanmasını istemeyen ve farkı korumak isteyen büyük takım taraftarlarının ise, yabancı oyuncuların sağladığı kazanımları devam ettirebilmek için bu uygulamaya daha fazla karşı çıktıkları düşünülebilir.

Araştırmanın önemli bir bulgusuna göre yabancı oyuncu sayısının sınırlanması için uygulanabilecek ilk iki sayı taraftarlar tarafından sırasıyla 5 ve 6 olarak önerilmektedir. Futbolda takımların sahaya 11 oyuncu ile çıktığı düşünüldüğünde, aslında 5 ve 6 sayısının psikolojik olarak önemli bir eşikte ayrıştığı da düşünülebilir. Takımda yer alacak yabancı oyuncu sayısı 5 olduğunda ilk 11 de takımın çoğunluğu 6 oyuncu ile yerli oyunculardan oluşacaktır. Ancak yabancı sayısı 6 oyuncu olursa takımın çoğunluğu yabancı oyunculardan oluşacaktır. Taraftarların görüşüne göre ilk sırada 5 ve 6 sayısının çıkmasının, takımın çoğunluğunun yerli olmasını isteyenlerle çoğunluğun yabancı oyuncudan oluşmasını isteyenlerin bu ayrımından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan taraftarların % 34,9'u yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının Türk milli takımının başarısına olumlu yönde katkı yapacağını düşünmektedir. Bunun sebebinin, yabancı oyuncu sayısının sınırlanması durumunda, Türk oyuncuların takımlarında daha fazla oynama şansı bulabileceği, bu durumda daha fazla gelişecekleri ve bunun da milli takım başarısına olumlu yansıyacağı düşüncesinden kaynaklandığı söylenebilir. Çünkü yine bu araştırmanın bulgularına göre taraftarların % 56,3'ü yabancı oyuncu sayısının sınırsız olmasının yerli oyuncuların takımlarında forma bulma şansını azalttığını düşünmektedir. Doğan, Doğan ve Serbest (2004) tarafından yapılan bir araştırmaya göre Türk futbolcuların % 49'u, Yüce, Katırcı ve Kuzu (2017) tarafından yapılan araştırmada da Türk futbolcuların % 62,8'i yabancı oyuncu sayısının fazla olmasının Türk oyuncuların önünü kapattığını ve Türk futbolcuların daha az forma şansı bulmalarına neden olduğunu düşünmektedir.

Diğer taraftan taraftarların % 30,8'i sınırlandırmanın milli takım başarısını etkilemeyeceğini, % 26,4'ü ise olumsuz etkileyeceğini ifade etmektedir. Yani taraftarların en az % 57,2'lik çoğunluğu, yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının milli takım başarısına

olumlu katkı yapacağı düşüncesine katılmamaktadır. Bu düşüncenin sebebinin ise yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması durumunda her ne kadar yerli oyuncular daha fazla oynama şansı bulacak olsalar da, kaliteli yabancıların yerli oyuncular için rekabet oluşturma, rol model olma, öğrenmelerine ve gelişimlerine katkıda bulunma gibi faydalarının da sınırlamayla birlikte azalabileceği, bu durumun da yerli oyuncuların kalitesinde azalmaya yol açabileceği düşüncesinden kaynaklandığı söylenebilir. Çünkü yine bu araştırmaya katılan taraftarların % 81,7 gibi büyük bir çoğunluğu, kaliteli yabancı oyuncularla oynamanın, yerli oyuncuların gelişimine katkı sağladığını düşünmektedir.

Taraftarların % 59,5 gibi bir çoğunluğu yabancı oyuncu sınırlamasının Türk kulüplerinin Avrupa kupalarındaki başarısını azaltacağını düşünmektedir. Bu düşüncenin, yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının takımların kadro kalitelerini olumsuz etkileyeceği ve Avrupa kupalarındaki rakiplere karşı rekabet gücünü ve başarı şansını azaltacağı düşüncesinden kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir.

Yabancı oyuncu sınırlamasının kulüplerinin Türkiye ligindeki başarısını da düşüreceğini düşünenlerin oranı ise % 41,7'dir. Taraftarların kulüplerinin ligdeki başarısının azalacağını düşünmelerinin sebebi olarak ise, yine takımların kadro kalitelerinin olumsuz etkileneceği, bunun da takımlarının oyun kalitesini ve başarısını düşüreceği düşüncesi söylenebilir.

Taraftarların % 35,5'i yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının, büyük takımlar ile Anadolu takımları arasındaki kadro kalitesi farkını azaltacağını, başka bir ifadeyle, büyük takımlar ve Anadolu takımları arasındaki kadro kalitesinin birbirine yaklaşacağını ifade etmiştir. Bu düşüncenin arkasında, büyük takımların Anadolu takımları ile arasındaki kadro kalitesi farkını oluşturan sebeplerin en önemlilerinden birinin maddi güç nedeniyle yapılan daha iyi yabancı oyuncu transferleri olduğu, bu farkı yaratan yabancı oyuncuların transferinin sınırlandırılması durumunda büyük takımların kadro kalitesinin Anadolu takımlarının kalitesine doğru azalacağı, bu yüzden de takımların kalitelerinin bir birine yaklaşacağı fikrinin olabileceği düşünülmektedir. Ancak taraftarların % 32,8 gibi bir oranı ise yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının, büyük takımlar ile Anadolu takımları arasındaki kadro kalitesi farkını açacağını düşünmektedir. Bu düşüncenin sebebi şu şekilde yorumlanabilir: Büyük takımlarla Anadolu takımları arasındaki ekonomik güç farkı nedeniyle, yerli oyuncuların en iyilerinin büyük takımlar tarafından transfer edildiği, Anadolu takımlarının yetenekli yerli oyuncularını elinde tutamadığı dolayısıyla büyük takımların zaten en iyi yerli oyunculara sahip olmasından dolayı kadro kalitelerinin de daha iyi olduğu söylenebilir. Anadolu takımları büyük takımlarla arasındaki kadro kalitesi farkını, iyi araştırmalar sonucu keşfettikleri ucuz ama kaliteli yabancı oyuncuları transfer edebilme becerileri sayesinde kapatabilmektedir.

Yabancı oyuncu sayısının sınırlanması durumunda Anadolu takımları kadro kalitesi anlamında büyük takımlara yaklaşma şansını kaybedecek ve fark daha da açılacaktır.

Taraftarların % 55,4'ü yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının ligin kalitesini de düşüreceğini ifade etmektedir. Bu görüşe göre; taraftarların, yabancı oyuncuların hem yerli oyuncuların gelişimindeki katkılarının hem de takımların kalitesindeki paylarının azalacağını, bundan dolayı ligin oyun ve seyir kalitesinde de azalma meydana geleceğini düşündükleri söylenebilir.

Taraftarların % 57,2'si yabancı oyuncuların transferi için oyuncunun belli sayıda milli maça veya Avrupa kupalarında maça çıkmış olması gibi bazı kalite kriterlerinin konulması gerektiği görüşüne katılmaktadır. Yüce, Katırcı ve Kuzu (2017) tarafından yapılan araştırmada da, Türk futbolcuların %23'ü yabancı oyuncu transferinde milli takımda oynama sayısı, % 18'i yaş ve % 11'i de oyuncunun son oynadığı kulüple ilgili bazı kalite kriterleri kullanılması gerektiği görüşünü ifade etmektedir. Bu görüşe göre yabancı oyuncular için kriter konulması, daha kaliteli yabancı oyuncuların transfer edilmesini sağlayacak, dolayısıyla da yabancı oyuncuların transferinden sağlanan yararlar en üst noktaya çıkarılabilecektir.

Taraftarların % 64,1'i yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının, daha kaliteli yabancı oyuncuların seçilerek transfer edilmesine imkân sağlayabileceği düşüncesine de katılmaktadır. Bu görüşe göre, yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, takımların transfer politikalarında seçici davranmasını sağlayacak, kontenjanın sınırlı olmasından dolayı en iyi alternatiflerin tercih edilmesini zorunlu hale getirebilecektir.

Araştırmanın, yabancı oyuncu sınırlamasının Türk futboluna ekonomik yönden etkisi ile ilgili bulgularına göre, taraftarların % 65,5'i yabancı oyuncu sayısının sınırsız olmasının kulüplerin yabancı oyuncu transfer harcamalarında savurganlığa yol açtığını ifade etmektedir. Yüce, Katırcı ve Kuzu (2017) tarafından yapılan araştırmada da, Türk futbolcuların % 64,1'ine göre yabancı oyuncu sayısının fazla olması kulüplerin kaynaklarını verimsiz kullanmasına, % 64,5'ine göre yabancı oyuncu sayısının fazla olması kulüplerin fazla para harcamasına ve yine % 62,5'ine göre yabancı oyuncu sayısının fazla olması kulüplerde ekonomik sorunlar oluşmasına yol açmaktadır. Yani kulüpler yabancı transferinde özenli davranmamakta, kaliteli yabancıların yanı sıra çok sayıda kalitesiz yabancılar da transfer edilebilmekte, hatta bazen yabancı oyuncuların bazıları forma şansı bulamadan ve hiçbir katkı sağlayamadan ülkelerine dönmektedir. Bu durum kulüplerin ekonomilerine de çok büyük zararlar vermektedir. Ancak araştırmaya katılan taraftarların % 55,7'si yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının, diğer taraftan yerli oyuncuların bonservis ve kazanılan ücret gibi maliyetlerini de yükselteceğini düşünmektedir. Bu görüşe göre, yabancı oyuncu sayısının

sınırlandırılması durumunda takımlar eksikliklerini kapatabilmek için yerli oyuncularını transfer etmek zorunda kalacaktır. Bu durumda yerli oyuncular alternatifsiz kalmakta, onlara olan talep yükselmekte ve dolayısıyla oyuncuların bonservis maliyeti ve kazanılan ücret gibi maliyetleri de gereksiz yere artabilmektedir.

Taraftarların % 44,1'ine göre yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, kulüplerin reklam, forma satışı, bilet satışı, sponsorluk, Avrupa Kupası gelirleri gibi gelirlerini azaltacağını düşünmektedir. Bu düşüncenin sebebinin, taraftarların yabancı oyunculara gösterdikleri sevgi nedeniyle kazanılan reklam ve forma satışı gelirlerinin azalacağı; takım kalitesi ve ligin kalitesinde yaşanacak azalmadan dolayı seyir zevkinin azalacağı ve bunlar dolayısıyla bilet satışının ve firmaların lige ve takımlara sağlayacağı sponsorluk gelirlerinin düşeceği; daha az yabancı oyuncunun gelmesinin takımların kadro kalitesini zayıflatmasından dolayı da takımların Avrupa kupalarındaki rekabet gücünün ve başarı şansının düşeceği dolayısıyla da başarı sonucu elde edilen Avrupa Kupası gelirlerinin de azalacağı düşüncesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Taraftarların % 54,1'i sadece mali açıdan gerekli kriterleri sağlayan kulüplerin yabancı oyuncu transferine izin verilmeli görüşüne karşı çıkmaktadır. Bu karşı çıkmaya sebep olarak, sadece maddi kriterleri sağlayan takımların yabancı oyuncu transferi yapabilmesi durumunda bu takımların yabancı oyunculardan sağlayacağı yararlar dolayısıyla, yabancı transferi yapamayan takımlarla aralarındaki farkın sürekli açılacağı, diğer takımların rekabet şansının giderek zayıflayacağı düşüncesi gösterilebilir.

Araştırmanın, yabancı oyuncu sınırlamasının ülke imajı ve bilinirliğine etkisi ile ilgili bulgularına göre, taraftarların % 46,5'i yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının, Türk futbolunu dünyaya kapalı hale getireceği düşüncesine katılmamaktadır. Ancak taraftarların % 57,9'u yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasının çok sayıda yabancı oyuncunun Türkiye ligine gelemeyecek olmasından dolayı Türkiye'nin tanınırlığına ve bilinirliğine olumsuz etki yapacağını düşünmektedir. Yüce, Katırcı ve Kuzu (2017) tarafından yapılan araştırmada da, Türk futbolcuların % 51,8'i yabancı oyuncu sayısının fazla olmasının Türk takımlarının tanınırlığını olumlu yönde etkilediğini ifade etmektedir. Bilindiği gibi futbol çok geniş kitlelere yayılmış, neredeyse tüm dünyada bilinen, sevilen ve oynanan bir oyundur. Yabancı ülkelerde futbol oynayan oyuncular, kendi ülkelerindeki taraftarlar ve basın mensupları tarafından da sürekli takip edilebilmektedir. Bu yüzden daha az yabancı oyuncunun Türkiye'ye gelmesi, hem Türkiye'nin hem de Türk futbolunun diğer ülkelerdeki taraftarlar ve basın mensupları tarafından takip edilme oranını düşürebilecek, dolayısıyla da tanınırlığını ve bilinirliğini olumsuz etkileyebilecektir.

Konuyla ilgili taraftar görüşlerini incelemek için gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda, taraftarların en az yarısının futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasına karşı olduğu görülmektedir. Sınırlamaya karşı olan taraftarlar, sınırlandırmanın ligin kalitesini düşüreceği, Türk kulüplerinin Avrupa kupalarındaki başarısını ve elde edecekleri gelirleri azaltacağı, yerli oyuncuların maliyetlerinde gereksiz yükselme yaşanacağı, yabancı oyuncuların yerli oyuncuların gelişiminde oynadıkları önemli rolü kaybedecekleri ve Türk futbolunun tanınırlığına ve bilinirliğine olumsuz etkileri olacağı gibi endişelerle sınırlandırmaya karşı çıkmaktadır. Sınırlamaya destek olan taraftarlar ise, fazla yabancı olmasının Türk futbolcuların oynama şansını azaltması, bunun milli takıma olumsuz yansması ve kulüplerin transferde savurgan davranması nedeniyle ekonomilerinde büyük sorunlara yol açması gibi nedenlerle sınırlandırmayı istemektedir. Her iki görüşü destekleyenlerin de haklı endişeler taşıdıkları dikkate alınmalıdır.

Görüldüğü gibi Türk futbolunda yabancı oyuncu sınırlaması, çok uzun süredir farklı şekillerde uygulanmaktadır. Sınırlamanın şekli ve uygulaması hakkında süregelen değişiklikler ve yaşanan tartışmalar da hâlihazırda kamuoyunun tüm kesimlerinde devam etmektedir. 2019-2020 futbol sezonu öncesinde de yeniden ele alınması ve güncellenmesi beklenen yabancı oyuncu sınırlaması kuralıyla ilgili olarak, futbolun en önemli paydaşlarından biri olan taraftarların görüşlerinin dikkate alınması, Türk futbolunu ileri taşıyacak sağlıklı adımlar atılmasına ve uzun dönemli yararlar kazanılmasına imkân sağlayacaktır. Bu yüzden daha fazla sayıda ve çeşitli taraftar kitlelerine ulaşılarak, konuyu farklı yönleriyle daha detaylı inceleyebilecek yeni çalışmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Merkez Danışma Kurulu Kararları, 1942-2010 http://sgm.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SGM/dokumanlar/MDKK_1942_0953.pdf Erişim Tarihi: 10 Eylül 2018.
- Devecioğlu, S. (2008). Türkiye’de Futbolun Kurumlaşması. Gazi Üniversitesi, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 26 Kış-Bahar, 373-396.
- Doğan, M., Doğan, A., ve Serbest, M. (2004). Profesyonel Türk Futbolcuların Türkiye 1. Süper Liginde Oynayan Yabancı Uyrıklı Futbolcularla İlgili Düşünceleri Üzerine Bir Çalışma. Atatürk Üniversitesi BESYO, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 6(1), 30-39.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2014). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- İmamoğlu, A. F., Karaoğlu, E. ve Erturan, E. E. (2007). Türkiye’de Spor Kulüplerinin Yapısal Nitelikleri ve Temel Problemleri. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 12(3), 35-61.
- Karasar, N. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler. 18. Baskı. Ankara: Nobel Yay.
- Profesyonel Futbol Yönetmeliği (1962), T. C. Resmi Gazete, 11193, 29 Ağustos 1962.
- Türkiye Futbol Federasyonu, 2005-2006 Sezonu Sezonu Süper Lig Müsabakaları Statüsü, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/0002005/SuperLig/Super-Lig-Statüsü.pdf> Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.
- Türkiye Futbol Federasyonu, 2008-2009 Sezonu Türkcell Süper Ligi Müsabakaları Statüsü, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/0002008/SuperLig/Turkcell-Super-Ligi-Statüsü.pdf> Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.
- Türkiye Futbol Federasyonu, 2010-2011 Sezonu Süper Lig Müsabakaları Statüsü, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/0002010/SuperLig/Super-Lig-Statüsü.pdf> Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.

- Türkiye Futbol Federasyonu, 2011-2012 Sezonu Süper Lig Müsabakaları Statüsü, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/0002012/Ligler/SuperLig/2011.10.26-Spor-Toto-Super-Lig-Statusu.pdf> Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.
- Türkiye Futbol Federasyonu, 2013-2014 Sezonu Spor Toto Süper Lig Müsabakaları Statüsü, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/0000014/TFF/STATULER/2013-14-Sezonu-Super-Lig-Statusu.pdf> Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.
- Türkiye Futbol Federasyonu, 2014-2015 Süper Lig Süleyman Seba Sezonu Müsabakaları Statüsü, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Auto/c9dbcee91cc04122971eed20e100d35e.pdf> Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.
- Türkiye Futbol Federasyonu, 2015-2016 Süper Lig Hasan Doğan Sezonu Müsabakaları Statüsü, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/00000016/Ligler/Statuler/2015-2016-Sezonu-SporTotoSuperLig-Statusu.pdf> Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.
- Türkiye Futbol Federasyonu, 2017-2018 Süper Lig İlhan Cavcav Sezonu Müsabakaları Statüsü, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/STATULER/2017-2018/2017-2018-Super-Lig-Statusu.pdf> Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.
- Yıldırım, E. (2008). Profesyonel Ligdeki Yabancı Futbolcuların, Türkiye’de Futbol Oynamalarına İlişkin, Ekonomik, Sosyal Ve Kültürel Açından Görüşleri ve Yerli Futbolcuların Yabancı Futbolculara Bakış Açıları. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enst., Bed.Eğit. ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Yüce, A. (2013). Türkiye Profesyonel Futbol Liglerinde Futbol Oynayan Yabancı Futbolcu Sayısının Spor Kamuoyu Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Yüce, A., Katırcı, H., ve Kuzu, C. (2017). Türk Futbolunda Yabancı Futbolcu Sınırlaması ve Türk Futbolcuların Görüşleri. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 12(2), 24-39. <http://arsiv.ntv.com.tr/news/123138.asp#BODY> Erişim Tarihi: 15 Ekim 2018.
- <https://www.cnnturk.com/spor/futbol/yabanci-kurali-10-yilda-8-kez-degisti?page=1> Erişim Tarihi: 11 Eylül 2018.
- <https://www.fanatik.com.tr/ertugrul-saglam-yabanci-sayisi-degil-altyapi-2009769> Erişim Tarihi: 15 Ekim 2018.
- <https://www.haberturk.com/yabanci-kurali-2019-20-den-itibaren-once-8-e-sonra-kademeli-olarak-5-e-dusecek-1634859-spor#> Erişim Tarihi: 14 Eylül 2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/sporarena/fatih-terimden-yabanci-kurali-yorumu-sikildim-artik-bu-isten-40949827> Erişim Tarihi: 12 Eylül 2018.
- <http://www.milliyet.com.tr/durust-yabanci-oyuncu-kurali-sene-2737489-skorerhaber> Erişim Tarihi: 16 Ekim 2018.
- <http://www.pfd.org.tr/news/view/zaten-yabanciyiz/533> Erişim Tarihi: 15 Ekim 2018.
- <https://www.sabah.com.tr/spor/futbol/2018/04/18/samet-aybaba-yabanci-oyuncu-serbest-olmalı> Erişim Tarihi: 15 Eylül 2018.
- <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=293> 15 Ekim 2018.
- <https://www.trtspor.com.tr/haber/futbol/spor-toto-super-lig/senol-gunes-yabanci-sayisinin-fazla-oldugunu-dusunuyorum-167816.html> Erişim Tarihi: 15 Ekim 2018.

EK-1**KİŞİSEL BİLGİ FORMU**

Cinsiyet : Bay Bayan

Yaş :

Eğitim : İlköğretim Lise Üniversite Lisansüstü
 Diğer.....

Herhangi bir branşta lisanslı olarak spor yaptınız mı?

Evet Branş:
 Hayır

Türkiye'de taraftarı olduğunuz futbol kulübü hangisi?

FUTBOLDA YABANCI OYUNCU SAYISI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİZ

1. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, sizce milli takımın başarısını nasıl etkiler?

Olumlu etkiler Etkilemez Olumsuz etkiler Fikrim yok

2. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, sizce kulüplerimizin Avrupa kupalarındaki başarısını nasıl etkiler?

Olumlu etkiler Etkilemez Olumsuz etkiler Fikrim yok

3. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, büyük takımlar ile Anadolu takımları arasındaki kadro kalitesi farkını nasıl etkiler?

Aradaki fark açılır Değişiklik olmaz Aradaki fark azalır Fikrim yok

4. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, sizce taraftarı olduğunuz kulübün ligdeki başarısını nasıl etkiler?

Başarımız artar Değişiklik olmaz Başarımız azalır Fikrim yok

5. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, sizce ligin kalitesini nasıl etkiler?

Ligin kalitesi artar Değişiklik olmaz Ligin kalitesi azalır Fikrim yok

6. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırsız olması, sizce yerli oyuncuların forma şansını nasıl etkiler?

Artırır Etkilemez Azaltır Fikrim yok

7. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, daha kaliteli yabancı oyuncuların seçilerek transfer edilmesini sağlar mı?

Evet Hayır Fikrim yok

8. Kaliteli yabancı oyuncularla oynamak, sizce yerli oyuncuların gelişimine katkı sağlıyor mu?

Evet Hayır Fikrim yok

9. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, yerli oyuncuların maliyetlerini (bonservis maliyeti, kazanılan ücret, vb.) nasıl etkiler?

- Artırır Değişiklik olmaz Azaltır Fikrim yok

10. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırsız olması, sizce kulüplerin yabancı oyuncu transfer harcamalarında savurganlığa yol açıyor mu?

- Evet Hayır Fikrim yok

11. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, kulübünüzün elde edebileceği gelirleri (Reklam, forma satışı, bilet satışı, sponsorluk, Avrupa Kupası gelirleri, vb.) nasıl etkiler?

- Artırır Değişiklik olmaz Azaltır Fikrim yok

12. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması, Türk futbolunun dünyaya kapalı hale gelmesine neden olur mu?

- Evet Hayır Fikrim yok

13. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılması ile çok sayıda yabancı oyuncunun ligimize gelemeyecek olması, ülkemizin tanınırlığını ve bilinirliğini nasıl etkiler?

- Artırır Değişiklik olmaz Azaltır Fikrim yok

14. Yabancı oyuncuların transferi için bazı kalite kriterleri konulmalı mı? (Örneğin oyuncunun belli sayıda milli maça veya Avrupa kupalarında maça çıkmış olması gibi).

- Evet konulmalı Hayır, gerek yok Fikrim yok

15. “Sadece mali açıdan gerekli kriterleri sağlayan kulüplerin yabancı oyuncu transferine izin verilmeli” görüşüne katılıyor musunuz?

- Katılıyorum Katılmıyorum Fikrim yok

16. Futbolda yabancı oyuncu sayısının sınırlandırılmasını destekliyor musunuz?

- Evet Hayır Fikrim yok

17. Futbolda yabancı oyuncu sayısı ile ilgili sizce aşağıdakilerden hangisi en uygundur?

- Sınırsız olmalı
 tane yabancı oyuncu ile sınırlandırılmalı
 Tamamen yasaklanmalı
 Diğer

18. Ekleme istediğiniz bir şey varsa lütfen buraya yazınız.